

Zakres rozszerzony - moduł 26

Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej

Opracowanie:

Janusz Korzeniowski

nauczyciel konsultant ds. edukacji obywatelskiej
w Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli¹

SPIS SLAJDÓW

- ***Skład Rady Ministrów: 3***
- ***Tryb powoływania Rady Ministrów: 4 – 5***
- ***Kompetencje Rady Ministrów: 6 – 7***
- ***Zadania Prezesa Rady Ministrów: 8***
- ***Odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów: 9***
- ***Odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów: 10 – 12***
- ***Terenowe organy administracji rządowej: 13 – 20***

Bibliografia: 21

Skład Rady Ministrów

Rada Ministrów (rząd) składa się z Prezesa Rady Ministrów (premiera) i ministrów.

W skład Rady Ministrów mogą być powołani wiceprezesi Rady Ministrów (wicepremierzy).

Prezes i wiceprezes Rady Ministrów mogą pełnić także funkcję ministra.

W skład Rady Ministrów mogą być ponadto powoływani przewodniczący określonych w ustawach Stałych Komitetów Rady Ministrów.

Tryb powoływania Rady Ministrów

Prezydent RP desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów. Prezydent RP powołuje Prezesa Rady Ministrów wraz z pozostałymi członkami Rady Ministrów w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów i odbiera przysięgę od członków nowo powołanej Rady Ministrów.

Prezes Rady Ministrów w ciągu 14 dni od powołania przez Prezydenta RP przedstawia Sejmowi program działania Rady Ministrów z wnioskiem o udzielenie jej wotum zaufania.

Wotum zaufania Sejm uchwała bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Tryb powoływania Rady Ministrów

W razie niepowołania Rady Ministrów w ww. trybie, Sejm w ciągu 14 dni wybiera Prezesa Rady Ministrów oraz proponowanych przez niego członków Rady Ministrów bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Prezydent RP powołuje tak wybraną Radę Ministrów i odbiera przysięgę od jej członków.

W razie niepowołania Rady Ministrów w ww. trybie, Prezydent RP w ciągu 14 dni powołuje prezesa Rady Ministrów i, na jego wniosek, pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę. Sejm w ciągu 14 dni od dnia powołania Rady Ministrów przez Prezydenta RP udziela jej wotum zaufania większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

W razie nieudzielenia Radzie Ministrów wotum zaufania w ww. trybie, Prezydent RP skraca kadencję Sejmu i zarządza wybory.

Kompetencje Rady Ministrów

Rada Ministrów:

- prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną,
- kieruje administracją rządową,
- dysponuje prawem inicjatywy ustawodawczej,
- zapewnia wykonywanie ustaw,
- wydaje rozporządzenia (akty wykonawcze do ustaw),
- koordynuje i kontroluje pracę organów administracji rządowej,
- chroni interesy Skarbu Państwa,
- uchwała projekt budżetu państwa (tylko rząd ma prawo inicjatywy ustawodawczej w zakresie ustawy budżetowej),
- kieruje wykonaniem budżetu państwa oraz uchwała zamknięcie rachunków państwowych i sprawozdanie z wykonania budżetu,
- zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny,
- zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,

Kompetencje Rady Ministrów

- sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,
- zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zatwierdza i wypowiada inne umowy międzynarodowe,
- sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej,
- w celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa,
- określa organizację i tryb swojej pracy.

Do Rady Ministrów należą również sprawy polityki państwa niezastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego (**zasada domniemania kompetencji** na rzecz Rady Ministrów).

Zadania Prezesa Rady Ministrów

Zadania premiera:

- ustalanie składu swojego rządu,
- reprezentowanie Rady Ministrów,
- powoływanie na wniosek właściwego ministra sekretarzy i podsekretarzy stanu w poszczególnych ministerstwach,
- kierowanie pracami Rady Ministrów,
- wydawanie rozporządzeń,
- koordynowanie i kontrolowanie pracy członków Rady Ministrów,
- powoływanie i odwoływanie wojewodów i wicewojewodów,
- sprawowanie nadzoru nad samorządem terytorialnym,
- zwierzchnictwo nad administracją rządową i korpusem służby cywilnej.

Odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów

Członkowie Rady Ministrów ponoszą odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji lub ustaw, a także za przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem.

Uchwałę o pociągnięciu do odpowiedzialności członka Rady Ministrów przed Trybunałem Stanu Sejm podejmuje na wniosek Prezydenta RP lub co najmniej 115 posłów większością 3/5 ustawowej liczby posłów.

Odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów

Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem **solidarną odpowiedzialność** za działalność Rady Ministrów.

Członkowie Rady Ministrów ponoszą przed Sejmem również **odpowiedzialność indywidualną**.

Sejm wyraża Radzie Ministrów wotum nieufności większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa Rady Ministrów (tzw. **konstruktywne wotum nieufności**).

Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm, Prezydent RP przyjmuje dymisję Rady Ministrów i powołuje wybranego przez Sejm nowego Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek pozostałych członków Rady Ministrów oraz odbiera od nich przysięgę.

Odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów

Sejm może wyrazić ministrowi **wotum nieufności**.

Prezydent RP odwołuje ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności większością głosów ustawowej liczby posłów.

Prezes Rady Ministrów może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów **wotum zaufania**. Udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów następuje większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Prezydent RP na wniosek Prezesa Rady Ministrów, dokonuje zmian w składzie Rady Ministrów.

Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.

Odpowiedzialność polityczna Rady Ministrów

Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:

- nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,
- wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,
- rezygnacji Prezesa Rady Ministrów.

Prezydent RP, przyjmując dymisję Rady Ministrów, powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.

Terenowe organy administracji rządowej

Wojewoda

Wojewoda jest:

- ✓ przedstawicielem Rady Ministrów w województwie,
- ✓ zwierzchnikiem zespolonej administracji rządowej,
- ✓ organem nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego,
- ✓ organem wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym,
- ✓ reprezentantem Skarbu Państwa.

Terenowe organy administracji rządowej

Kompetencje wojewody

Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów odpowiada za wykonanie polityki rządu na obszarze województwa, w szczególności zaś:

- kontroluje wykonywanie przez organy zespolonej administracji rządowej zadań wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych, ustaleń Rady Ministrów oraz zarządzeń i poleceń Prezesa Rady Ministrów,
- kontroluje wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego i inne samorządy zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez nie na podstawie ustawy lub porozumienia z organami administracji rządowej,

Terenowe organy administracji rządowej

Kompetencje wojewody cd.:

- dostosowuje do miejscowych warunków szczegółowe cele polityki rządu, zwłaszcza w zakresie prowadzonej na obszarze województwa polityki regionalnej państwa oraz – w zakresie i na zasadach przewidzianych w ustawach – koordynuje i kontroluje wykonanie wynikających stąd zadań,
- zapewnia współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej działających na obszarze województwa i kieruje ich działalnością w zakresie zapobiegania zagrożeniu życia, zdrowia lub mienia oraz zagrożeniom środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich, a także zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom oraz zwalczania i usuwania ich skutków na zasadach określonych w ustawach,

Terenowe organy administracji rządowej

Kompetencje wojewody cd.:

- reprezentuje Radę Ministrów na uroczystościach państwowych i w trakcie oficjalnych wizyt składanych w województwie przez przedstawicieli państw obcych,
- wykonuje i koordynuje zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa, wynikające z odrębnych ustaw,
- współdziała z właściwymi organami innych państw oraz międzynarodowych organizacji rządowych i pozarządowych na zasadach określonych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- przedstawia Radzie Ministrów, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej, projekty dokumentów rządowych w sprawach dotyczących województwa,
- wykonuje inne zadania przewidziane w ustawach oraz ustalone przez Radę Ministrów i Prezesa Rady Ministrów.

Terenowe organy administracji rządowej

Administracja zespolona

W skład administracji zespolonej (czyli funkcjonującej w jednym urzędzie) wchodzi 12 służb i inspekcji, z których część podlega wojewodzie, a część staroście.

Wojewodzie podlegają:

- Inspekcja Handlowa,
- Służba Ochrony Zabytków,
- Inspekcja Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych,
- Inspekcja Ochrony Środowiska,
- Inspekcja Farmaceutyczna,
- Inspekcja Ochrony Roślin,
- Inspekcja Nasienna.

Terenowe organy administracji rządowej

Administracja zespolona

Staroście podlegają:

- Policja,
- Państwowa Straż Pożarna,
- Inspekcja Sanitarna,
- Inspekcja Budowlana,
- Inspekcja Weterynaryjna.

Terenowe organy administracji rządowej

Administracja niezespolona

W województwie (lecz nie w każdym) istnieć mogą również organy administracji niezespolonej, które nie podlegają ani wojewodzie, ani staroście, lecz bezpośrednio ministerstwu lub generalnemu inspektorowi.

Organy administracji niezespolonej to:

- Dowódcy okręgów wojskowych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych, wojskowi komendanci uzupełnień,
- Dyrektorzy izb skarbowych, naczelnicy urzędów skarbowych, inspektorzy kontroli skarbowej,
- Dyrektorzy urzędów górniczych,
- Dyrektorzy okręgowych i naczelnicy obwodowych urzędów miar,
- Dyrektorzy okręgowych i naczelnicy obwodowych urzędów probierczych,

Terenowe organy administracji rządowej

Organy administracji niezespalonej c.d.:

- Dyrektorzy regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
- Dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej,
- Dyrektorzy urzędów celnych,
- Dyrektorzy urzędów statystycznych,
- Główny inspektor i inspektorzy dozoru technicznego żeglugi morskiej,
- Kierownicy inspektoratów żeglugi śródlądowej,
- Komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci strażnic oraz komendanci granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej,
- Prezes Agencji Rynku Rolnego,
- Regionalni inspektorzy celni.

Bibliografia

- *Polskie prawo konstytucyjne w zarysie*, Górecki D. (red.), Warszawa 2008.
- *Prawo konstytucyjne. Repetytorium*, Podsiadło M. (red.), Warszawa 2012.
- Skrzydło W., *Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku*, Zakamycze 2004.